

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmintetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonci-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petitsor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadó-hivatala Rimaszombat Losonci-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legcélszerűbben postai utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal veszi fel.

Az „Ezüst-föld.”

Ha valaki különösen tavaszi időben megyénknek délnyugati részén átutazik s figyelmet fordít azon szembeöltő fehér földhalmazokra, melyek a Fazekas-Zsaluzsánytól Póltár felé vezető utvonalon két oldalán mint hóval fedett piramisok emelkednek fel, — s ha fáradtságot vesz magának arra, hogy a szabálytalanul ásott 1—4 méter mély aknába betekintszen, honnan e becses anyagot napvilágra szállították: önkéntelenül csodálkozásának ad kifejezést egyrészt az óriási értéket képviselő fehér agyag mennyisége és minősége, másrészt pedig annak minden rendszert nélkülöző, valóban pazarló kezelése felett.

Képzeld magának a nyájas olvasó egy több ezer holdnyi dombos területet itt-ott gyér bokrokkal, helylyel-közzel törpe nyír és tölgyvel benöve, mely a cultura legelső elemeit is nélkülözi, mert felülete természetlen sarga-föld s alig képes tápot adni a gyér fűszálnak, melyet rajta ingat a szél, de e halmok oldalát és tetjét száz meg száz két-három láb széles 3—4 láb hosszú lyukak furdalják keresztül-kasul s belsejében mint fehérre meszelt fal tűnik elő a vastagrétegben szétterülő „ezüst-föld.”

De hát mi ez kérdezik többen? — Azon fehér porhanyó anyag, mely feldolgoztatván mint eserép-kályha, zsindey, rimaszombati fazék, zsaluzsányi téglák jó jörgalomba s használtatik fel.

Csak hogy itt a bányák minden rendszer nélkül vannak asva; a kiásott tárnákból a hasznos anyagnak csak egy kis része szállítatik fel, míg a nagyobb rész ott marad alatt — míg a leomlott használhatatlan anyaggal az eső és hóvíz össze nem vegyíti, hogy többé hasznát senki se vehesse. — Mert a miként személyesen meggyőződünk, az egész agyagtelep a „házi kezelés” nyomait viseli magán, mely pedig nálunk nem azt jelenti, hogy jól és olcsón, hanem azt, hogy drágán, de rosszul.

Erről e helyt bárki is meggyőződhetik. — Ugyanis minden gazda, ki fazék-, eserépszinidey-, téglák- és eserép-kályha gyártással foglalkozik, kora tavasszal, — mielőtt a mezei munka beállana, ki megy a telepre, és magának egy új aknát s kisedet vagy kisedet a tárnából annyi agyagot, mennyit a jövő tavaszig feldolgozni képes, — melylyel ha készen van, ott hagyja a gödröt minden felügyelet

nélkül, a tárnát minden támasz nélkül, mit az idő azután betemet, hogy a felette támadt mélyedésben összegyűlhessen a nyári esővíz s az elolvadt hó leve; mert hiszen a következő tavasszal ismét újat ás, lesz feldolgozandó anyag ismét elég.

És e rabló gazdálkodás így folyó évről-évre s míg az anyaföld e kiváló adományának alig 1/2%-je dolgoztatik fel, addig a többi ott vész a beomlott tárnák üregében, nem bolygatva senkitől; mert nincs a ki figyelmeztesse az illetőket arra, hogy míg egy helyről a használható anyag kiaknázva nincs, addig új tárnát nyitni nem szabad.

Pedig e telep nemcsak megyénknek, de a szomszéd Nógrádnak is megérdemli figyelmét s nem tudunk eléggé csodálkozni a felett, hogy míg más művelt országban vasutak szelidelnék e területet keresztül-kasul s rajta gyárak füstölő kéményei tűnedeznének elő, addig erre még csak tűrhető karban levő szekérut sem vezet. S épen azért, mert az agyagipar, mely nálunk böcső-korát élte eddig, — napjainkban új lendületet nyert, s mert tudjuk, hogy a rimaszombati eserépedény és kályha — s a zsaluzsányi téglák, — melyeknek anyaga e telepről kerül ki, széles e hazában ismeretes: bátrak vagyunk megyénk intéző köreinek figyelmét az itt tapasztalt rabló-gazdálkodásra felhívni, mert néhány évtized alatt, — ha tovább is házilag kezelte, — e kiaknázatlan agyagtelep, — mely minőségre nézve első az országban, — annyira át meg át lesz furdalva mindenütt, hogy csakis nagy nehezen s roppant költséggel lehet a beomlások által nagyrésztben megrongált s veszendőnek indult becses anyagot kiaknázni, holott észszerűen kezelve száradokon át adhat munkát és kenyeret a két szomszéd megye agyagiparral foglalkozó lakosainak.

Javaslat

a regalé megváltása tárgyában.

Mondja ki a törvényhozás, hogy az állam és a községek közösen megváltják a királyi kisebb haszonvételi jogokat, de nem ezek értékét, hanem csak öt, egész hét évi átlag szerint konstans, évi jövedelmüket szolgáltatják ki, a regalé-jogosult földbirtok mindenkor telegkönyvi tulajdonosának. Ezen czélből minden község részéről, a területén megváltott regalé jelenlegi évi jövedelme erejéig, az állam és a községek összesége által is garantizált 6 frtos jára-

dékjegyek boesáttatnak ki olyképen, hogy ha pld. valamely regalé-jogosult földbirtok jelenlegi évi jövedelme 102 frtot tesz ki, annyi 6 frtos járadékjegyek állítatnak ki az illető földbirtok részére, a hányszor 6 frt a 102 frtban benne foglalhatik.

Az ily módon kiboosított regalé megváltási járadékjegyek az illető regalé-jogosult földbirtok helyrajzi számjára szólnak s attól el nem különíthetők, illetve ahhoz tapadva maradnak s a földbirtok nélkül másra át nem ruházhatók.

A regalé-jogosult községek számára kiboosított regalé-járadékjegyek az illető községekre szólnak s az azok után folyóvá teendő járadék csakis az alább felsorolt czélokra fordítható.

A regalé-jogosult egyes földbirtoktest felosztása esetében pedig, az I. javaslatban erre nézve megállapított elvek irányadók.

Az ilyképen a községek s az állam által megváltott regalé, a községek által kiküldendő megbízottak s az állami pénzügyi közegek által egyedáruságként kezeltetik az egész országban. Az italog kicsiben való kimérése pedig, minden községben, az eddigi árakhoz képest 100%-nyi áremeléssel történik. A többi királyi kisebb haszonvételi jogok, úgy mint a vadászati-, malom-, halászati- és vízjog stbi jogok, eddigi konstans évi bérleti jövedelmükkel, a körülményekhez képest, lehetőleg, szintén 100%-el magasabb bérleti összegért adandók ki.

A regalé központi alapba, a kezelési költségek levonása után, ily módon befolyandó évi jövedelemből, minde- nek előtt a regalé megváltási jegyek után járó, évi járadék utólagosan fizetendő két féle részletben, tétetik folyóvá. A regalé-járadék kifizetése után fennmaradó nyereséménynek 5%-ja, a regalé-járadékjegyek tartalék-alapjának képzésére fordítatik mindaddig, a míg az, a regalé után fizetendő évi járadéknak megfelelő töke nagyságára növekszik fel és pedig oly nagyságra, hogy azon töke az összes járadékjegyek után folyóvá teendő, évi járadékösszeget 3%-os kamattalá mellett is, fedezhesse. A nyereséménynek fennmaradó 95%-a pedig, két egyenlő részben, az állam és a községek között osztatik fel. A községek összeségére eső nyeresémény összeg az arányban oszlik fel az egyes községek között, a mely arányban ezek a nyereséményhez hozzájárultak, nem lévén joga az egyes községnek többet igényelni, mint a mennyivel e nyereséményhez járult.

Az egyes községre ily módon eső nyeresémény, a regalé jogosult község javára kiállított járadékjegyekből befolyó évi összeggel együtt, első sorban járási szegény-, kór és árvaházak, másodsorban községi, elemi földmívelési- és ipariskolák, harmadsorban járási, magasabb földmívelési- és ipariskolák felállítására és fenntartására, negyedsorban pedig a községi rovatok fedezésére fordítatik. A magyar kincstár javára eső nyeresémény ellenben, első sorban az I. javaslat szerint, a földbirtokosok és háztulajdonosok javára fizetendő, évi kamattöbblet fizetésére, másodsorban hazai, mezőgazdasági czélok előmozdítására, s harmadsorban a netaláni évi deficit fedezésére fordítandó.

TÁRCZA.

A levelekről.

Az első dietálták. Jól emlékszem; egy esős nyári délután — szünidő volt, s én a nagynénimél töltöttem azt más városban, mint a hol szüleim laktak — a néni beszün- tette délutáni játékaimat, mi komoly aggodalomba ejtett, s beültetve az asztal mellé, kezembe adta a tollat, előbb azonban megvonaloza a papirost s végigdölvé egy piros emlékü balsacon, mutató ujját ajkaira téve, kellő komolysággal kezdi dietálni tollam alá az első levelemben irandó dolgokat: „A nagynéni egészséges, én is az vagyok . . . az idő kissé borult, esős, de azért jól érezzük magunkat . . . játékaim után tanulok is, hogy kedves szüleimnek örömeire legyek stb. stb. mind ily unalmas dolgok képezék a levél tartalmát, még csak azt sem tehettem bele — pedig erősen czé- lozhattam reá: hány esatát nyertünk vagy vesztettünk; mily széles árkokat tudok már átugrani s hány veréb-fészket fedeztem már fel a toronyban; de a néni mindannyiszor vis- szautasítólóg intett s végre megunva ily szókra fakadt: „Jobb lesz ha azt irod meg, hány gombot vagdaltál le a ruhá- ról, vagy hány nadrágot szakítottál el a veréb-fészkek sze- deskor, így legjobban megtudják otthon, hogy mit csinálsz, urfi!” De már így csak inkább az egészségnél maradok gondolám s többé nem folytattam az engem inkább érdeklő dolgok feszegetését.

Persze, ha irodalomtörténeti szempontjából tekintjük, összes leveleim között ez volt a legértékesebb, mint régiség: de a beltartalmat tekintve nem mondható valami kitünő- nek, mert noha sokban felmutattam benne természetrajzi ismereteimet a házi állatok köréből a disznók, malaczkok s más efélék felrajzolása által — bizony csak a néni gondol- latai érvényesültek abban.

A második már önálló művem vala. Igaz, hogy az elsőől csak annyiban különbözött, hogy nem volt megvo-

nalozva, mert ugyanazon egészségtani szempontok fejte- téseibe boesáttatnak ki nagyobb részt és ismétlőleg s eszméi meg- leghetetlen azonosak voltak az elsőivel, de már nevezte- sebb mozzanatait is érintettem benne diák életemnek — első gimnasia voltam — mint: az alumnum rettentő volt- tát összehasonlítva az otthoni koszttal s egyes eseményeket, melyek reám való compromissio nélkül jöhettek szüleim tu- domására, szem előtt tartván kedves nagynénimnek e te- kintetben követett választékos eljárás módját.

E második levélhez hasonlítottak körülbelül mindazok, melyeket a 4-ik gymnasium osztály bevégeztéig haza írtam. Az ötödik osztályba már ismét más városba vittek, s innen már másforma levelek örvendeztették meg a szülői szive- ket és erszényeket. Mint afféle echt diák már kezdtem suttymban szivarozni, sőt uram boesá' kártyázni is; tánczó- óra, majális, színház; erre mindre pénz kellett, mit kérni nem is mulasztottam el rendes havi leveleimben. Sokszor el is utasítottam kérelmemmel, pedig mindig jól tanultam — no nem épen ezért — de soh' sem tettem úgy mint Petyi a kamarásom. Ez a rossz diákok valódi mintaképe volt. Más levelet nem is írt soha haza csak a melyben pénzt kért majd erre majd arra, de biz azt mind elkártyázta vagy elmulatozta; s ha az atyja, irt nem is olvasta el a levelet, hanem csak a megszólítást nézte s a szerint a mint az „Te bitang” vagy „Kedves fiam” volt a tűzbe dobta vagy egyet fordítva kivette belőle a biztosra vett összeget s olvasatlan- nul a ládjába lökte — no nem a pénzt. En természetesen sokkal szerényebb voltam vágyaimat illetőleg, s ha kaptam is bizonyos kivánt czélra pénzt csak pár krajczárt vettem el abból aprólékos kiadások rejtett czime alatt, mi azután szivar s mi türes tagadás benne, bonbonokra vagy más efféle nyálánkságokra ment el.

Három osztályt képeztek eddigi leveleim szép sorrend- ben összerakva édes anyám által. Midőn haza mentem az érettségi vizsga után, elem rakták, s bizony jól esett vissza tekintenem elmúlt éveim emlékeire.

Leveleimben mind ez ideig csupán két szempontot tartottam figyelemmel: a financialis ügyeket s a gyermeki kötelesség szempontját, csupán a kettő vezérelt leveleim irásánál. De midőn már ismereteim, tapasztalataim szélesebb körben való érvényesítése volt leveleim czéja, szóval midőn már a levelek szellemét kezdtem tekintetbe venni, mi azok- nak némi maradandó jellegét kölcsönözött, — fogamzott meg bennem azon eszme, hogy kivétel nélkül minden leveletem lemásoljam.

Itt fekszenek előttem valamennyien külön csomókba kötve s elmerengnek rajtok, az elmúlt idők örömei vagy búbanatainak e gonddal őrzött maradékain. Ezek itt az ügyes bajos dolgokban irtak válaszaikkal együtt, — no ezek a legunalmasabbak, szinte kedvem volna a tűzbe dobni őket száraz tartalmukkal együtt: de hát hiszen senkinek sem vetének, miért ne tartogatnám továbbra is, ki tudja utódaim közül nem veszi-e hasznát valaki valami perben. — Emezek irodalmi tárgyuak, valamennyi mind stylaris kitünőség, csupa abstractis, mesterkélttség, szellemi affateria, de hogy bontom ki . . . ments isten . . . inkább ezt a csomót: ezek baráti levelek, a legkedélyesebbek; éléz, humor, öszin- teséggel telvők. — Ez a legterjedelmesebb csomó s leg- kedvesebb emlékeim csoportja.

De hát ezek mik? Piros szalaggal vannak átkötve. — Ifjúkori ábrándok tanujelei: szerelmes levelek. — Mosolygók rajtok . . . de hát miért? — Két lény szereti egymást. — Más-más helyen laknak. — Eleinte a levelek hosszúak, élén- kek, többszörösen leirottak. — Leírásukra nem elég egy nap. — Egy pár szót írunk napnyugatkor, néhány vonást meg a holdvilágnál, tiszta szende fényére bizzuk ezer vá- gyunkat. — A szürkületnek első fényét lessük, hogy meg- írassuk a mit a gyönyörű óráiban megmondani elfelejtettünk. — A papirost ezer eskü borítja melyek a hajnal rózsái- ban förödnek: ezer csók borítja a szavakat, melyek a nap sugaraival látszanak születni: nincs eszme, nincs kép, ábránd vagy esemény, melyről a levélben említés ne volna téve.

A hitelre szorult regalé-jogosult földbirtok tulajdonosának azonban jogában állandó egy olyan törlesztési kölesont felvenni, melynek évi annuitása 32, vagy legfeljebb 38 1/2 évi törlesztés mellett, ezen regalé évi járadékában a fedezetet teljesen felleli, úgy, hogy a földbirtoka javára évenként folyósítandó regalé járadék, a vett köleson után járó, évi kamat és törlesztési hányadot egészen szolgáltatassa.

De ezen köleson szintén az I. javaslatban érintett általam tervezett, később bemutatandó s egészen új rendszeren nyugvó földhitelintézetűl veendő fel, mely, belső szervezeténél fogva, a kölesonvevő földbirtokot az intézet szorosan vett nyereményében részesíti és egy sajátos módon, a jelzálog számára, a kölesonvevő összegnek megfelelő új tőkét s így ezen kölesonművelet segítségével, a regalé-jogosult földbirtoknak, a javára folyó regaléjádék értéke 5%-ának megfelelő nagyságu, új tőkét alkot.

A regalé megváltására szolgáló ezimlethez, a regalé-jogosult földbirtokhoz való lekötésével, azon ezél lebeg szeméink előtt, hogy elejét vegyük azon végzetes botlás megújulásának, melyet a nemzet 1848-ban követett el, midőn a szabad fejlődésnek utat nyitandó és a nemzet intellektuális erejét gyarapítandó, a rögöz kötött fiait a belföldi jobbágy-ság alól egyik kezével felszabadította ugyan, de ugyanakkor másik kezével, ezen üdvös eszmének a gyakorlati életben való fonák alkalmazása által, az egész magyar földet s ezzel együtt a nemzet összes, — tehát addig szabad fiait, t. i. a földesurakat is, — a külföldi tributáriusaiá tette.

Elejét venni azon botlásnak, mely akkor lett elkövetve, midőn a földbirtok tulajdonjogával egyidejűleg keletkezett jobbágyi munka pénzükre konvertáltván, a helyett, hogy az összes magyar birtokosságra földterhermentesítési pótlék ezimlen rovtó váltásösszegből járadékalap alkotott volna, mely az évi jobbágyi munka csak egy évre terjedő aequivalensét juttatja vala évenként, évi járadékalakjában, a földbirtoknak, vagyis a földbirtok mindenkor tealkkönyvi tulajdonosának: a kitűzött ezell homlokegyenest ellenkezőleg, terhermentesítési alap képeztetett és földterhermentesítési kötvények alakjában, a jobbágyi munkának egész értéke, az egész tőke álladék, az akkori időleges földbirtokosnak szolgáltatott ki. Ezen időleges földbirtokos pedig az örökvaltsági tőkeálladékot, vagyis értékét, nem a földbirtoktól elvont, évi jobbágyi munka, mint a talaj integráló részét képező üzemtőke helyre pótlásának, hanem az állam részéről, saját személye javára tett, kegyes adománynak tekintve, azt, a mezőgazdaság illuzoriussá tételével s a magyar földbirtok elérteketlenítésére, a talajtól elidegeníté s a mint tudva van, legnagyobb részben a kötvények névértéke 36—44%-jáért, potomáron külföldre juttatta, sőt mi több, még a bevett 36—44% sem lett visszavezetve a földbirtokhoz, hanem a helyett, hogy az a földbirtok felszerelésére s a magyar családok jövőjének biztosítására fordított volna, tudvalevőleg a pillanatnyi szükségletek kielégítésére, sőt legnagyobb részben külföldi, fényűzési ezikkek beszerzésére lett, soha vissza nem térőleg, improductive kidobva.

A magyar mezőgazdaságot ekképen azon kettős csapás érte, hogy a jobbágyi munka értéke, mely eddig a magyar föld üzemtőkéjét és aktiváját képezte, a terhermentesítési kötvények a külföld s a belföldnek, a sors által protegált néhány egyeseli tulajdonába juttatásával, a földbirtok passivájává vált s a helyett, hogy a magyar földbirtokot szabaddá tette volna, az helotává súlyosztotta.

Ezzel számolunk, a midőn a regalé értékét pénzre konvertálva és mozgósítva, a földtől el nem szakítjuk!

A tapasztalásokon tehát okulva, nem akarjuk az eddigi bajokat egy további bajjal tetézni, a regalét, a volt földesuri birtok ezen egyedül megmaradt üzemtőkéjét is attól elvonni, s a jelenlegi földbirtokosnak, pillanatnyi segélynyújtás kedvéért, magát a földbirtokot s a magyar családok jövőjét feláldozni, hanem a midőn a földbirtokoson segítünk, az ő saját, — családja — s a nemzet jövőjét is biztosítjuk.

A regalé egyedárusággá tételével ezélünk egyfelől az állam és a községek s így a nemzet javára, a józan és munkás polgárok minden megterhelhetése s a volt földesuri családok, mint regalé-jogosultak minden megrövidítése nélkül, egy 10—15—20 milliónyi jövedelmi forrást nyitni, másfelől pedig a jelenlegi regalé-jogosultak s a jövő nemzedékek javára, a regalének legalább jelenlegi értékét, a melyet az ujkor intézményei napról-napra mindinkább összesorvasztanak s immár elnyeléssel fenyegetnek, megmenteni. Igenis, ezélünk a regalé értékének, a volt földesuri birtok

De lám egyszerre valami észrevétlenül látszik érinteni e szenvedély szépségét, mint az első ránc, mely az imádot nő homlokán megjelenik. — A szerelemlehe és illata az első levelekben kimerítették: az őszi szél a virágokon lankasztólag suhan végig; érezzük, de nem akarjuk megvallani. — A levelek rövidülnek, számuk kissébbedik, újságokkal, leírásokkal, idegen dolgokkal telnek meg. — Ha késik a levél, már nem emészt úgy a nyugtalanság. — Biztosítva, hogy szeretünk és szeretettünk, okosabbak, józanabbak leszünk, s nem zúgolódunk s alávetjük magunkat a távollétnek. — A fogadások, eskük még mindig rendes folyamatban vannak, de azok már csak szavak, hiányzik belőlük a lélek: a „szerelem” már csak szokásos kifejezés, kötelező protocolum.

Lassanként a stylus hidegebb, zavartabb lesz, a posta napja és órája nem oly obajta várt. . . . talán rettegett: az irás fárasztó. Pirulunk a bohóságok gondolatára, miket papírra tettünk, szeretnők visszavonni s tűzbe dobni azokat. . . . Istenem, hát mi történt? . . . Semmi különös. . . . csak a szerelem a szeretés tárgyánál hamarabb halt ki. . . . Hát bizony kénytelenek vagyunk beismerni, hogy érzelmeink valami rejtett működés hatásai alá vannak vetve: az idő láza az, mely ellankaszt, megrabol illuzionktól, szenvedélyeinket aláassa, elhervasztja szerelmünket, megváltoztatja szívünket mint megváltoztatja hajunk és éveink. . . . így van ez a legtöbbnél. Az erős lelkűknél, a jellemeseknél a szerelem talán egy forró barátság alakjában megmarad, kötelelesség lesz, az erény fényességében tüdöklik s ennek halhatatlan principiumából él. . . . de valójában csak e papírok lángoló soraiiban van meg, az idő már azokat is megfakósította. Unokáink nevetgéreznek azon, nem hishetik, hogy mi is voltunk valaha oly bolondok mint ők, s hogy ők is legyenek valaha oly okosak, mint mi vagyunk.

Kny—ő.

részére való megmentése mellett, a nemzet javára is egy 10—20 milliónyi jövedelmet alkotni, midőn egy 10—20 millió forintot ragható jövedelmet, mert ha áll az, hogy a regalé a jogosultaknak jelenleg hozzávetőleges 10 milliót jövedelmez, úgy, ha tekintetbe vesszük azon hasznót, mit a bérlőknek hajtott s azon hasznót, mi több helyen, a regalé-jogosultak között folytatott a regalé jövedelmet megsemmisítő versenyzést folytán kárba ment, bátran fel lehet tenni, hogy az egyedáruság, mely a versenyzést kizárja, az italoknak 100%-al való áremelés s egyöntetű kezelése mellett, évenként 15—20 milliót bizonyára szolgáltathat.

A kiesiben kimért italoknak 100%-al való áremelésével s az italmérsi üzletagnak a nemzet javára való jövedelmeztesével pedig ezélünk, épen magát az iszákosságot e romboló emberi szenvedélyt a nemzet szolgálatába venni.

Mi ugyanis, egészen eltérve az eddigi traditioktól, melyek hajtóvadászatot rendezve a szenvedélyek ellen; ezeket lélektanilag igazoltan, csak fokozzák, mi, nem az emberrel született s a vérben lakozó szenvedélyek leküzdését, nem a természet törvényei elleni hiabavaló viaskodást tűzzük ki ezél, hanem az által enyészettjük el a szenvedélyeket, hogy azokat a társadalom szolgálatába véve, káros hatásait elenyésztjük.

A jelen esetben az iszákosságot, e semminemű koesmai hiteltörvényekkel s egyáltalában semminemű társadalmi intézkedések által el nem enyészethető szenvedélyt vesszük a nemzet szolgálatába.

Építjük az iskolákat azon iszákosság által, mely a népet butítja.

Felállítjuk a kórházakat azon iszákosság által, mely a nép egészségét rontja.

Neveljük a munka számára az ifjú nemzedéket azon iszákosság által szolgáltatott jövedelemből, mely elődjeiket a munkától elvonta.

Felállítjuk és fenntartjuk az árva- és szegényházakat s megmentjük a társadalom javára a szegényeket és árvákat, azon iszákosság által, mely az árvák és szegények legnagyobb contingensét szolgáltatja.

Felhasználjuk azon szenvedélyt, mely az erkölcsök súlyosztásához hozzájárult, az erkölcsök emelésére.

Felhasználjuk azon szenvedélyt, mely az eddigi nemzedékeket degenerálta, a jövő nemzedékek regenerálására.

Jövedelmezettjük azon szenvedélyt az állam javára, mely eddigelő jövedelmét csökkentette.

Jövedelmezettjük azon szenvedélyt a község javára, mely eddig törzsvagyonát emésztette, munkaerejét apasztotta és szegényeit szaporította.

Vesszük azon iszákosságot a nemzet szolgálatába, mely minél jobban fog ezentul garázdálkodni annál nagyobb jövedelmet fog szolgáltatni a nevelésre, felvilágosodásra és a nyomor enyhítésére szolgáló eszközök előteremtésére s viszont, a mily arányban csökkenteni fogja jövedelmét, annál dusabb kárpótlást fog nyújtani nemzetnek abban, mit ez az erkölcsök, józanság, gazdálkodásra való hajlam s a visszadott munkaerőben nyerend.

Igy megmentjük a regalé értékét, a jobbléthez szokott s fokozott igényekkel bíró, régi, uri családok javára, de a mi több — s a mi nemesak ezen családokra, hanem az egész magyar társadalomra nézve nagy fontossággal bír — megmentjük a jelen s a jövő nemzedék s a nemzeti productio érdekében, a volt uri föld számára, ennek jelenben egyedüli, pénzbeli üzemtőkéjét.

Segítünk a hitelreszorult földbirtokoson, mozgósítván számára a regalé értékét, a nélkül, hogy azt a magyar családoktól elszakítanók, mert a midőn a regalé értékének 5% részét köleson alakjában folyósítjuk egyszersmind ennek törlesztéséről, sőt egy ennek megfelelő, új tőke alkotásáról is gondoskodunk.

Segítünk a magyar államkinestáron, szaporítván annak jövedelmét, a nélkül, hogy azt a józan és munkás polgár törzsvagyonából, a nemzeti productio kárára, kiszakítanók.

Segítünk a községen, szaporítván jövedelmét és jótékony intézményeit, a nélkül, hogy törzsvagyonát és munkaerejét megtámadnók.

Segítünk magukon a részegesség áldozatain s azok családjain, fentartván őket épen a szenvedélyök által szolgáltatott jövedelméből s elejét vesszük annak, hogy az iszákosság által teremtett s a nyomor által szervezett csöseslék, száz meg száz alakban, a józan és munkálkodó polgárok vagyonát emésztse és fenyegeesse.

De így eleget tettünk a jogegyenlőség elvének is, kizsajátítván a magyar földbirtok tésztéből, a jelenkor szellemével össze nem férő, privilegizált territoriumot s elenyésztetvén e középkori maradványt. De megfeleltünk a helyesen felfogott egyenlőség elvének akkor, midőn nem kobozzuk el potomáron a regalé értékét, a jobbléthez szokott, a fejlettség magasabb fokán álló, régi magyar családoktól. Megfeleltünk épen akkor, az ujkor annyira hangoztatott egyenlőségi elvének, midőn ezen régi családok magasabb fokán álló fejlettségére s az ezzel járó fokozottabb, szellemi és kényelmi igényeikre tekintettel lévén, ezen fokozottabb igényeik kielégítéséről gondoskodunk. Megfeleltünk az egyenlőség helyesen felfogott elvének épen akkor, midőn ezen regalé értékét nem kobozzuk el a fokozottabb igényekkel, már születésüknél fogva bíró családoktól, azok javára, kik edzettebb testtel és kevesebb igényekkel jöttek a világra. Megfeleltünk épen akkor az új kor szellemének, midőn ezen, a nemzetett gyöngédebb részét képező, régiebb családokat nem tesszük ki a végre vadítólag ható nyomornak. Megfeleltünk akkor a kor szellemének, midőn a fejlettebb osztály megsemmisítésével nem akarunk a fejlettségben hátramaradottabb osztályon segíteni. Es tettünk a legjobb szolgálatot épen ezen a fejlettségben hátramaradott osztálynak, midőn az intellektuálisabb s az emberi érzésekhez hozzáférhetőbb elemet s így ezen értékesebb emberanyagot a társadalom javára megmentjük.

Es tettünk a legjobb szolgálatot magának a nemzetnek s a társadalomnak, midőn nem rombolva hanem alkotva és conserválva akarunk a társadalmon segíteni.

Ova intjük tehát a nemzetet, hogy a bajt ne életveszélyes operatiokkal igyekezzék orvosolni, a nemzettestet ne, ezt folyton megcsontító amputatiokkal akarja megmenteni, ne ez egyik osztály megsemmisítésével akarja a másik osztályt segíteni s ne azt adja az egyiknek, mit a másiktól elvesz, hanem mozdítsa elő az egyik osztály érdekét, a másik osztály érdekét előmozdításával s így mozdítsa elő az egyes osztályok összeségének érdekét, az egyes osztályok érdeke előmozdításával és tegye éppé a nemzettestet az által, hogy minden részét egészségessé teszi.

Az 1883. évi ápril hó 16-án d. e. 11 órakor Rimaszombatban tartott számonkérő ülés jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: az alólírottak. Mely alkalommal a közgazgatási árvagym és gondnokhatósági iktató és kiadókönyvek megvizsgáltván, — járásbeli szolgabírák és polgármesterek vonatkozó jelentései szemügyre vétetvén: a nevezett hatóságok ügykörében a közelebbi múlt év 1-ső negyedének lefolyása alatt, a működés eredménye számokkal is kifejezve következőkben állapított meg:

I. A központi közigazgatásnál

folyó évi márczius hó 31-ig beérkezett az iktatóba 2946 szám, a múlt év egész folyamának hátralékával 177 számmal feldolgozandó összesen 3123, feldolgoztott 2676, hátralékban marad 357 és pedig ki nem osztott 180, kiosztott 177.

Ujházy Lajos főjegyzőnek kiosztott a lefolyt 1/4 év alatt 1361 szám, az előző év 19 db hátralékával feldolgozandó volt 1380 szám, tényleg feldolgoztott 1337, hátralékban maradt 43.

Bornemisza László első aljegyzőnek kiosztott 781, az előző év hátralékával 17, feldolgozandó volt 798 szám, tényleg feldolgoztott 664, hátralékban marad 134 szám.

Lukács Géza harmad aljegyzőnek kiosztott 623 szám, az előző év hátralékával feldolgozandó volt 623 szám, tényleg feldolgoztott 623, hátralékban marad 0.

Alispán által, vagy elnöki leg feldolgoztott 52 szám, közgyűlésre jegyzeteltetett illetőleg ott intézetelt el 90 szám.

Jelentéssel hátralékban találtak: Kubinyi Géza szolgabíró 11. Kubinyi Gusztáv szbíró 15. Batta Samu szbíró 7. Gömörly dobsinai polgármester 1. Arvay nagyrőcei pmester 2. Megyei alszámvevő 5. Abonyi Pál tiszti főügyész 4. Maléter Ede szolgabíró 10. Sándor Béla szbíró 18. Sthymmel roznói pmester 13. Madarász jolsvai pmester 1. Szabó rszombati pmester 4. Főmérnök 9. Ezen eredmény általában kielégítő.

II. A megyei központi árvaszéknél

folyó évi márczius hó 31-ig beérkezett az iktatóba 2389 szám a múlt év egész folyamának hátralékával 532 számmal, feldolgozandó volt összesen 2921 szám.

Lengyel előadónak kiosztott 722 szám, az előző év hátralékával 98, feldolgozandó volt összesen 819, feldolgoztott 734, hátralékban marad 85 szám.

Szentpétery előadónak kiosztott 822 szám, az előző év hátralékával 124, feldolgozandó volt összesen 946, feldolgozott 777, hátralékban marad 169 szám.

Szkal Vincez napidíjas előadónak kiosztott 466, az előző év hátralékával 24, feldolgozandó volt összesen 490, feldolgozott 470, hátralékban marad 20 szám.

Ifj. Török László második aljegyző vagyis árvaszéki jegyzőnek kiosztott 510, az előző év hátralékával 90, feldolgozandó volt összesen 600, feldolgozott 514, hátralékban marad 86 szám.

Elnökileg tűzbiztosítási ügy feldolgoztott 375 szám. Danes Gyula központi gyám mint előadónak kiosztott 327, hátraléka volt 2, ezzel feldolgozandó 329, feldolgoztott 319, hátraléka marad 10 szám.

Ügyészeknek kiosztott 2, hátralék volt 9, feldolgozandó összesen 11, feldolgoztott 4, hátralék marad 7 sz.

Az irodába tisztázás végett kiadott 2841, az előző év hátralékban volt 173, feldolgozandó összesen 3014, feldolgoztott 2738, hátralék marad 276 szám.

Kiosztatlan maradt az iktatóban 0.

Jelentéssel pedig hátralékban találtak: Kubinyi Géza szolgabíró 46. Kubinyi Gusztáv szbíró 13. Batta Soma szbíró 28. Maléter Ede szbíró 19. Sándor Béla szbíró 8. Abonyi Pál főügyész 7. Közp. kövgym 29. Irattárnok 2. Alszámvevő 8. — Eredmény általában kielégítő.

III. Járásbeli szolgabíráknál és pedig:

a) közigazgatási ügyekben:

Kubinyi Géza szolgabírónál az előző év hátraléka 7 számmal, feldolgozandó 1122, feldolgoztott 1118, hátralék 4. Maléter szolgabírónál az előző év hátraléka 6 számmal, feldolgozandó 1482, feldolgoztott 1477, hátralék 5. Kubinyi Gusztáv szbíronál az előző év hátraléka 15 számmal, feldolgozandó 1014, feldolgoztott 1002, hátralék 12. Sándor szbíronál az előző év hátraléka 31 számmal, feldolgozandó 982, feldolgozott 710, hátralék 272. Batta szbíronál az előző év hátraléka 13 számmal, feldolgozandó 923, feldolgoztott 905, hátralék 18.

b) árva ügyekben:

Kubinyi Géza szbíronál összesen 506 feldolg. 485 hátr. 21. Maléter szolgabírónál összesen 380 feldolg. 360 hátr. 20. Kubinyi Gusztáv szbíronál összesen 290 feldolg. 276 hátr. 14. Sándor szolgabírónál összesen 609 feldolg. 589 hátr. 20. Batta szolgabírónál összesen 396 feldolg. 382 hátr. 14.

c) bagatel ügyekben:

Kubinyi Géza szbíronál összesen 4 feldolg. 4 hátr. —. Maléter szolgabírónál összesen 3 feldolg. 3 hátr. —. Kubinyi G. szolgabírónál összesen 5 feldolg. 5 hátr. —. Sándor szolgabírónál összesen 13 feldolg. 2 hátr. 11. Batta szolgabírónál összesen 8 feldolg. 7 hátr. 1.

d) kihágási ügyekben:

Kubinyi Géza szbíronál összesen 2 feldolg. 2 hátr. —. Maléter szolgabírónál összesen 5 feldolg. 5 hátr. —. Kubinyi G. szbíronál összesen 9 feldolg. 8 hátr. 1. Sándor szolgabírónál összesen 33 feldolg. 8 hátr. 25. Batta szolgabírónál összesen 12 feldolg. 12 hátr. —.

IV. városi polgármestereknél és pedig:

a) közigazgatási ügyekben:

Sthymmel plgmesternél összesen 679 feldolg. 558 hátr. 121. Gömörly plgmesternél összesen 1103 feldolg. 1079 hátr. 24. Madarász plgmesternél összesen 1126 feldolg. 1114 hátr. 12. Arvay plgmesternél összesen 1072 feldolg. 1062 hátr. 10. Szabó plgmesternél összesen 1318 feldolg. 1302 hátr. 16.

b) árvagym gondnokhatósági ügyekben:

Sthymmel plgmesternél összesen 122 feldolg. 117 hátr. 5. Gömörly plgmesternél összesen 156 feldolg. 148 hátr. 8. Madarász plgmesternél összesen 55 feldolg. 52 hátr. 3. Arvay plgmesternél összesen 75 feldolg. 67 hátr. 8. Szabó plgmesternél összesen 156 feldolg. 149 hátr. 7.

c) bagatel ügyekben:

Sthymmel plgmesternél összesen 122 feldolg. 52 hátr. 70. Gömörly plgmesternél összesen 130 feldolg. 130 hátr. —.

Madarász plgmesternél	összesen 59 feldolg.	40 hátr.	10
Arvay plgmesternél	összesen 139 feldolg.	47 hátr.	92
Szabó plgmesternél	összesen 100 feldolg.	62 hátr.	38

d) kihágási ügyekben:

Sthymmel plgmesternél	összesen 3 feldolg.	3 hátr.	—
Gömöry plgmesternél	összesen 11 feldolg.	11 hátr.	—
Madarász plgmesternél	összesen 20 feldolg.	19 hátr.	1
Arvay plgmesternél	összesen 3 feldolg.	3 hátr.	—
Szabó plgmesternél	összesen 26 feldolg.	26 hátr.	—

Erdai kihágási ügy előfordult és elintéztetett:

Kubinyi Géza szbirónál	összesen 13 feldolg.	12 hátr.	1
Maléter Ede szbirónál	összesen 685 feldolg.	685 hátr.	—
Kubinyi Gusztáv szbirónál	összesen 327 feldolg.	327 hátr.	—
Sándor Béla szbirónál	összesen — feldolg.	— hátr.	—
Batta Samu szbirónál	összesen — feldolg.	— hátr.	—
Stimmel plgmesternél	összesen — feldolg.	— hátr.	—
Gömöry plgmesternél	összesen 5 feldolg.	5 hátr.	—
Madarász plgmesternél	összesen — feldolg.	— hátr.	—
Arvay plgmesternél	összesen 40 feldolg.	40 hátr.	—
Szabó plgmesternél	összesen — feldolg.	— hátr.	—

Ezen eredmény általában kielégítő, hátralék nagyobb száma az ujoneozási munkálatok folyama által nagyrésztben igazoltaknak mondhatók — rosnói és nagyrócezi polgármester és rimaszécsi járásbeli szolgabíró a hátralékokért megintettek. Kelt mint fent.

Fáy s. k. főispán.

Szontagh s. k. alispán.

Török Bálint s. k. árvaszéki elnök.

Félévi jelentés.

A közigazgatási bizottságban képviselt közigazgatási ágak előadójának havi jelentése nyomán.

IX. Közegészségi állapotok megyei főorvos jelentései nyomán.

A közegészségi állapot kedvező volt az egész féléven át; a betegedési mozgalom rendes, a halálozás mérsékelt volt.

Az uralkodó kórmentő az első három hónapban esorvas hurutos, a másik három hónapban hurutos lobosra változott, előbb az emésztő, azután a légző-szervek bántalmainak különböző tüneteivel.

Ragályok nem uralkodtak.

Szörvényosan észleltetett vérhas a rosnói járásban, Helpa vidékén, a tornalljai járás némely községeiben, hagyomány Sajógömörön, a szárazvölgyi községekben, Ujváron. Tiszolcon 6, Vizesréten 1, Abafalán 1, Deresken 1 eset, kúteges hagymáz 3 eset a rimaszombati járásban.

Hörghurut esetei előfordultak Putnokon.

Vörheny a rosnói járásban, Polomon.

Ronesófi toroklob Jolsván 2 eset és vörhenyvel párosulva Polomon néhány eset, kanyaró Lueska, Barka, Kovácsváros községeiben és Rimaszombaton néhány eset. Fültő mirigy-lob Ragályon 3 eset gyermekeknél.

Rüh: Királyiban, Hosszúszón és Sankfalán egyes esetekben Alsó-Vályon, Bánrévén.

Pokolvar Ratkón és Ratkó-Lehotán 3 eset.

Kecske-himlő Kecsön észleltetett 3 gyermekben.

Járvány alakban vérhas Rimaszécs és Pétermány községekben uralgott július és augusztus hónapban 541 lakos közül megbetegedett 31, gyógyult 24, meghalt 7.

Himlő Sajógömörön november hónapban, 709 lakos közül betegedett 12, gyógyult 8, meghalt 4, Gömör-Panyiton 587 lakos közül betegedett 10, gyógyult 7, meghalt 3.

Orvos-törvényszéki és orvos-rendőri esetek:

Könnyű sérelem 154, súlyos testi sértés 31, orvos-rendőri hulla-szemle 15, orvos-rendőri hulla-bontás 10, orvos-törvényszéki hulla-bontás 10, öngyilkossági eset 15 jegyeztetett. Az öngyilkosság végrehajtatót akasztás által 9, lövés által 4, torokmetszés által 1 és villó mérgezés által 1.

Dobsinán egy alkarc esonkulás, a tornalljai járásban egy magzatnak lábra való fordítása jó eredménnyel teljesített.

Elsődleges bujafekélyek és hugytótakár a tornalljai járásban és Nyustáyn tűnt elő.

Nyilvános kéjhölgy időnkint tartózkodott Rimaszombaton 23, Rozsnayon 8, ezek hetenkint megvizsgáltattak s egészségesek voltak csak egy küldetett Rozsnayóról a miskolci kórházba ápolás végett.

Körorvosokká választottak novemberben dr. Istók Barnabás Ratkóra és dr. Ligeti Albert Nagyróczére, decemberben dr. Pártos Henrik Csetnekre, dr. Sóssy Gyula Rimaszécsből Dernőre, a megürlt rimaszécsi körben az orvosi teendőket, mintán a kiirt választás több ízben sikerre nem vezetett, ideiglenesen a rimaszécsi járási orvos teljesíti.

Ugy a rimaszombati mint a pelsőcezi központi fogházak a börtönszemléző bizottság által megsemmisítetvén, bizottsági jelentés szerint a fogházakat tisztán tartatnak, túltömve nem voltak, az egészségi állapot kedvező volt az élelmezés kifogástalan. Hasonlóképpen jó karban találtatott a rosnói, nagyrócezi, tornalljai, rimaszécsi kir. járásbírósi fogházak is.

Végre az állategészségügyi viszonyok is kedvezők voltak, járvány nem uralkodott, szörvényosan észleltetett vagy vétetett gyógykezelés alá: Rimaszécsben egy taknyosságban gyanús ló, — lépfeében elesett 5 db szarvasmarha 10 ló és 2 sertés, rühből Szkaroson 5 ló gyógykezeltetett.

Esperességi közgyűlés.

A kishonti evangélikus esperesség f. hó 18-án Rimabrézón rendkívüli közgyűlést tartott, melyen első sorban képviselőit választá meg, az egyetemes felügyelőnek, báró Prónay Dezsőnek május 23-án Budapesten történelő beiktatásával szemben szükségessé vált s Miskolcra f. hó 26-ára összehívott rendkívüli egyházkerületi közgyűlésre. Kiküldettek: az esp. elnökséggel, Reguly Pál, Glauf Pál, Liskay János, Bodiczky Mihály lelkészek, dr. Patzek Mór, Hamaliár Károly, Fábry János, Liska József, Institoris Endre, Tibély Zsigmond, Szontagh Károly világiak. — Ezután második főtárgy gyanánt, az egyes egyházak által, az egyházkerületi rendezett javaslatra beadott vélemények összegezgetése céljából egy esperességi bizottság küldetett ki, melynek rendes tagjai: az esp. elnökség mellé, Krno Andor, Reguly Pál, Glauf Pál, Markovics Pál, dr. Patzek Mór, Ha-

maliár Károly, Daxner István, Medveczky Sándor, Zachar Gusztáv, Farkas József és Kubányi Rudolf. — póttagokul pedig: Skultty Ágost, Liska József, Fábry János és Prunyi Vilmos választottak. — Ezekon kívül még két folyó-ügy nyert elintéztést, melyek közül az egyik az esp. tanító kör elnökének, Farkas Józsefnek, többek részéről némi visszatétzéssel fogadott azon kérvénye volt, melyben a lelkészeket esatitattni kívánja, hogy a hivatalukhoz leérkezett ügyeket esetről-esetre közöljék illető tanítóikkal, mely kívánalom azonban ezentul is csak a tanügyi dolgokra nézve mondatott ki teljesíthetőnek, a másik folyóügy pedig a rimaszombati egyháznak, az ottani hártátagosítás s ebből kifolyólag a tamásfali és dusai hívek részéről kötelezett földmunka megváltása iránt tett jelentése képezé, melynek elintéztésével az esp. elnökség és ügyész bizattak meg. Ezzel a meglehetősen látogatott gyűlés befejeztetvén: a jelenvoltaknak mintegy a fele a helyi vendéglőbe ment közébedelni, a másik fele pedig szétszóródott — guszta szerint.

Meghívás.

A „rimaszombati koresolyázó-egylet“ ma április hó 23-án (vasárnap) d. e. 10 1/2 órákor a takarékpénztár tanács-termében közgyűlést tart, melyre ugy az egyleti tagokat, mint az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívni van szerencsénk. A közgyűlés tárgyai:

1. Jelentés az egylet mult évi működéséről.
2. Folyó ügyek.
3. Indítványok.

Rimaszombat, 1883. április hó 20-án.
Institoris Endre, Dr. Löcherer Tamás, elnök. titkár.

Meghívás.

A rimaszombati esti-ipariskolában, az 1882/3-ik tanévi nyilvános vizsgák folyó évi április hó 22-én, délután 2 órá-tól 4-ig tartatnak meg, — melyre a város mélyen tisztelt iparosait, valamint a tanügy lelkes barátait tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

Meghívás.

A gömörmegeyi ált. tanító-egylet „rimaszombati járás-köre“ f. évi május hó 2-án, d. e. 9 órá-tól d. u. 1-ig Rimócán gyűlést tart, melyre a járáskör tagjai, valamint a tanügy lelkes barátai tisztelettel meghívattak.

A gyűlés tárgyai a következők:

1. Elnöki megnyitó.
2. Próbatanítás az osztatlan népiskolában.
3. A próbatanítás, valamint az iskola felszerelésének bírálatá.
4. A központi bizottmányi gyűlés jegyzőkönyvi kivonatának tárgyalása.
5. Három értekezés felolvasása és megbírálása.
6. Vita ezen tétel fölött: „Mikép lehetne a tanító anyagi helyzetén segíteni?”
7. Tagsági díjak és hátralékok behajtása. — Eötvös-alap ügy.

Folyó ügyek. Indítványok. Kéretnek mindazon tagok, kik a közébeden részt ohajtanak venni, ez iránt ifj. Farkas József rimóczi tanító urnál f. évi apr. hó 29-ig jelentkezni.

Kelt Rimaszombat 1883 apr. hó 19-én
Törköly József jkőri elnök.

Hírek és vegyesek.

A pohorellai tűzkárosultak javára megyszerte foly-nak az aláírások. — Az említett célra lapunk szerkesztő-sége is fogad el kegyadományokat, kaptunk is már 1 frtot, melyet Kozák István tanító ur adományozott.

Badinyi Géza, kit a rimaszombati ág. ev. egyház az iskolájának javára kibocsátott sorsjegyek elárúsításával bizott meg, — mint halljuk — a budapesti rendőrséghez neveztetett ki.

Szerencsétlenség. Likéren földfásás közben az alá-ásott földmög folyó hó 17-én egy rimabrezói Rezik András nevű napszámost agyonzuzott. Társai csakis holttestét áshatták ki. Ugyancsak így járt 19-én Király János klenőzi lakos, kinek egyik lába tört el a leomlott föld sulya alatt. Mindkét esetben az illetők saját vigyázatlanságuknak lettek áldozataivá.

A Rimába fult folyó hó 18-án Cserenesényben ifj. Magyar Pálnak egyetlen három éves kis fia. Lent játszott a kertben, mely alatt a Rima fut el s a part-ról beesett. midőn észrevették s kifogták már a korán alkalmazott orvosi segély sem menthette meg. Kisdédóvó intézet mikor jön el a te országot?

Nagy tűz pusztított Tajti községben folyó hó 13-án, melynek több lakóház és melléképület esett áldozatul. Bezeg most sopánkodnak azok, kiknek épületeiket biztosítva nem voltak, mert ezeknek vesztesége kipotolhatatlan.

Szaporaság. Orlaj-Törékben Molnár Pálné egyszerre két leány és egy fiu gyermeket szült. — Ugy a kicsinyek, mint az édes anya a körülmények szerint jól érzik magukat. — Figyelmet érdemel az, hogy a nő édes anyja hasonló számú gyermekekkel örvendeztetete meg a családot fiatal korában.

A profétálás — vége. Susányban a mult év december havában egy 20—25 éves ifju ember érkezett, meglehetősen kopott földmives ruhában s kezdett predikálni a nép előtt vallásos dolgokról, esodatettekről. Előadásának érdekessége folytán csakhamar megnyerte az egyszerű nép hajlamát; és az igehirdetésért nem maradt el a kellő jutalom sem, s a proféta meglehetősen kényelemben és gondatlanságban töltötte napjait a jámbor susányiak közt, sőt boldog volt az, kinek házában töltött egy-egy napot. Egy ily alkalommal elbeszélte, hogy ő születésétől kezdve sünta volt, de valamelyik szent megjelenvé előtte így szolt: „nyujtsd ki ládadat“ s ő egyszerre éppé lett. De minthogy sem illetékességét, sem nevét megmondani nem tudta, vagy nem akarta, — sőt elég vakmerő volt egysesek ellen, kik egyházi hivatalokat viselnek, sértő kifejezésekkel élni a nép előtt tartott előadásai közben, — s é mellett nem igazolta, hogy katona kötelezettségének eleget tett: sorozó bizottság elé állították s teljesen alkalmasnak találtatván — besoroztatott.

Az országbíró hirhedett gyilkosának, Spanga Pálnak állapota gyorsan javul. — bár néha-néha türhetlen fájdalom-ról panaszkodik. A gyilkosság részleteit, — mint az „Egyet-értés“ írja, teljesen ismeri a bíróság. A gyilkosságban az elfogottakon kívül még egy egyén vett részt, kit mindedig elfogni nem sikerült, de bünrészessége be van bizonyítva, nevét is tudják, de még nyilvánosságra hozni — a nyomozások érdekében — nem lehet.

A tiszá-eszlári bünper végtárgyalását rövid idő alatt meg lehet tartani, mert a vádirat a nyomozások alapján teljesen elkészült. Ebben 5-en közvetlen gyilkossággal, három bünrészességgel és bünpalástolással vannak vádolva.

A gazdasági egyesületek hivatalos leveleinek portómentessége ügyében a földmivelés-, ipar- és keresedelem ügyi m. kir. miniszter a következő rendeletet intézte a gazdasági egyesületekhez: Több egyesületek részéről érkeztek be kérelmek a vezetésem alatt álló miniszteriumhoz az iránt, hogy az egyesületek levelezései, tekintet nélkül azok közelebbi minőségére, a postai szállításnál portómentességben részesíttetnek. Az e részben ismételve felmerülő kérdések felvilágosítása s az egyletek tájékoztatása végett szükségesnek tartom az egyesülettel a postai szabályzatok ide vonatkozó határozatait a következőkben közölni: A gazdasági egyesületek portómentessége az 1865. évi portómentességi szabályzat II. cikkének 3. és 4. pontja értelmében csupán azon levelekre szorítokzik, melyeket közhatóságok és hivatalok az egyesületekhez közszolgálati ügyben intéznek, s melyek borítékaira „Közszolgálati ügyben portómentes“ záradék van reávetve. Portómentesek továbbá azok a levelek, melyeket az egyesületek közhatóságokhoz azok felszólítására intéznek, ha a borítékon e záradék foglaltatik: „Hivatalos felszólítás folytán portómentes“. Másnemű levelezésekre a portómentesség nem terjed ki.

Az erdőbirtokkal kapcsolatos kisebb iparágak megadóztatásának kérdése képezte tárgyát az országos erdőszeti egyesület legközelebbi választmányi ülésének. A kérdés egy panaszképen benyújtott konkrét eset alkalmából került sznyegyre. A beadványban az illető erdőszeti előadja, hogy azon uradalomban, ahol ő alkalmazva van, a földadón, általában jövedelmi, községi, kórház- és orvosadón kívül a házilag üzött mész- és téglacégetés után is külön jövedelmi adót róttak ki, sőt utolsó évben a téglacégetés és mészégető-ke-menczékre még iparadót is vetettek ki, holott e két utóbbi üzlet ott az erdő jövedelmét létávólalbról sem emeli s csupán azért rendeztetett be, hogy a máskülönbem nem értékesíthető fatermésnek legalább egy része ily módon felhasználhassék. A választmány az eset alkalmából nem tartotta ugyan magát illetékesnek lépéseket tenni, de kim ndotta, hogy az erdőbirtokkal szoros kapcsolatban álló kisebb erdőszeti iparüzletek igazságos megadóztatásánál szem előtt tartandó elvek tisztázását igen fontosnak tartja s ohajlja, hogy ez a kérdés a legközelebbi közgyűlések egyikén alapos megvitátás tárgyává tétessék. (P. H.)

Egész vagy szétvagdalj burgonyát ültessünk-e?

Ezen kérdést a mult években tett kísérletek oda döntötték el, hogy ha nagy gumókat vagyunk kénytelenek ültetni, ezeket mulhatatlanul szét kell vagdalni. Dr. Giersberg tapasztalata szerint így áll a dolog. Ha a gumók alsó végének eltávolítása után csak a felsőket ültetjük el, igen erős növényeket kapunk. Ha pedig a nagy gumókat hosszukban vágjuk ketté, akkor ugyanazon eredményt érjük el, mintha az egész gumókat ültettük volna el, csak hogy a növények valamivel kevesebb tápanyagot kapnak, s rosz időjárás mellett nem fejlődnek ki oly jól, mint az egész gumóból keltek. Busch, a híres burgonyatermelő is azt mondja, hogy az igen nagy burgonyákat a természetes hátránya nélkül szétvagdalhatjuk, csakhogy minden egyes darabot ugy kell hosszába ketté felválni, hogy mindegyik oldalra 4—5 rügy essék. Minthogy azonban ujabban kitudódott, hogy a burgonya kerge hatalmas gátul szolgál a burgonyabetegség ellen, és hogy a vastaghéjú fajok nem szenvednek annyit a betegségtől, mint mások; ennélfogva ott, a hol a burgonyabetegség dühöngeni szokott, a szétdarabolás nem tanácsos, vagy legalább ki kell szarítani a metszési felületeket, hogy a gomba spórái ellen ellenállóbbak legyenek. Ha ezen elveket folyton követjük a szétdarabolást nem mondhatjuk elvetendőnek, de legokosabb a középnyagságu gumókat kiválogatni, és azokat használni ültetésre. (M. F.)

„A Magyarország és a Nagyvilág“ kitűnően illusztrált és nagybecsű közleményeket hozó képes lapnak április 15-iki száma következő nagyrédekű tartalommal jelent meg: szöveg: Csángó magyarok. — Szárnyszegetten. Kőtemény Váradi Antaltól. — Mácsik, a nagyerejű. Regény, írta Mikszáth Kálmán. (Folyt.) — Dráma a ezirkuszban. — A esángók multjából. I. — A farsang Sz.-Pétervárott. — A Lepanto olasz vértés hajó vízrebocsátása. — Rossz csillag alatt. Beszély. Irta Csáktornyai Lajos. — Sarah grófnő. Ohnet György regénye. Ford. Sziklay János. (Folyt.) — Ki fedezte föl először Amerikát. Káeser Lipóttól. — Chicago képek. — A tengeren túlról. — Családi ünnepély József főherzegnél. — Tárzalévlé a német fővárosból. — Irodalom. — Hírek. — Halálozások. — Heti naptár. Képek: Csángó-magyarok. — Dráma a cirksuszban. — A farsang Szt.-Pétervárott. — A Lepanto olasz vértés-hajó vízrebocsátása. — Chicago képek. (4 képpel.) — Szent-péteri képek. (7 képpel.) — Előfizetési ára: Egész évre 8 frt, fél-évre 4 frt, negyedévre 2 frt. A „Pesti Hírlap“ politikai napilappal együtt: Egész évre 20 frt, félévre 10 frt, negyed-évre 5 frt, egy óra 1 frt 70 kr. — Mutatványszámok ingyen és bérmentve küldetnek a kiadóhatalm által.

A **„Vasárnapi Ujság“** ápril 15-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Katona József. — Óda Katona József emlékezetére. (Kecskeméti szülőházának emléktáblával megjelölése alkalmából. 1883. ápril 16.) Diescéretet nyert pályamű. Sántha Károlytól. — A György kocsis ostroma. Történeli beszély. Irta P. Szathmáry Károly. — Szerémi herceg Odescalchi Arthur. — Bukovinai képek. Dr. Szádeczky Lajostól. — Egy chikagói lap szerkesztő-ségében. Amerikai kép. — Egyveleg. — Kecskemét. — A távgyaloglás. — Irodalom, művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői rondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár. — Képek: Katona József. — Szerémi herceg Odescalchi Arthur. — Bukovinai esángó ház. — Drusbáczky józsef-falvi lelkész és józseffalvi magyarok. — Bukovinai esángó legény és leány. (Mátkapár.) — Hadikfalvi templom és iskola-lak. — Kecskeméti képek: 1. Nagyváisar-utca vége. 2. Református templom és bazár. 3. Piarista templom. 4. Ágostai templom. 5. Izraelita templom. 6. Katona Jó-

zsef emlékszóba a kecskeméti sétaterén. 7. Katona József szülőháza Kecskeméten. 8. Kecskeméti szélmalom. — A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai Ujdonságok“-kal együtt 3 frt. — Ugyanek a Franklin társulat kiadó-hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.) megrendelhető a „Képes Néplap“ legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 1 frt.

„Képes családi lapok“ 29-ik számának tartalma: Délibáb; elbeszélés. (folyt. köv.) irta Hevesi József. — Reminiscenciák; költemények, irta Gallovi István.

— Bacsó Klára szerelme; eredeti elbeszélés, (folyt. köv.) irta Reisz Hermin. — Phylax; beszély, (vége köv.) irta Kiehl L. Sándor; a norvég eredetiből fordította: Philantrop. — Heti tárcza; (A Spanga-hét.) irta Nanana. — Három közül a negyedik; rajz, irta Árvácska. — Örmény közmondások; közli Sz. L. — Ki kell mosni; rajz, irta Ligeti József. — Beszélgetések; költemény, irta Halasy Béla. — Képmagyarzat. — Mindenféle. — Képeink: Flóra. — A nagy halott. — A nagy világba. — Székelyi Mailáth György. — Melléklet: A „Mardona“ című regény 33—48

oldala. Mai számunkhoz fél-iv rendkívüli melléklet van csatolva. — A borítékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Betűrejtvény. — Rejtett szó. — Talányok megfejtései. — Háromszög-talány. — Szám-rejtvény. — Megfejtők névsora. — Kérdések. Feleletek. — A szerkesztő postája. — A kis lottó húzása. — Hirdetések. — Előfizetheti: Mehner Vilmosnál, Budapest. VI. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr.

Felelős szerkesztő: Bodor István.

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

Rimaszombat város belső rózsza-utcájában levő kényelemmel, szilárdan épült és teljesen jó karban fentartott Miklovics Ferencz-féle ház szabadkézből előnyös feltételek mellett eladó, avagy f. évi Szent-György naptól bérbe is kiadandó.

Értesítést nyerhetni e lapok szerkesztőségénél.

4—4

GÖMÖRI EDE férfi ruha-terme.



Alólírott ajánlja a t. cz. közönségnek husz év óta fennálló s jó hírnek örvendő, a legújabb divatkelmekkel felszerelt **férfiszabó divattermet**, hol a beállt tavaszi évadon mindenféle

férfi-öltönyök

a legjutányosabb ár mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek. — Ugyanitt elfogadtatik: **bárholt, kelméből is** öltönyök elkészítése, szintén a legjutányosabb ár felszámítása mellett.

Rimaszombat, 1883. márt. 24.

teljes tisztelettel
Gömöri Ede, férfi ruhakészítő.

Rimaszombat, főtér 16. szám.

Árverési hirdetmény.

1482/883. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **putnoki ref. egyháznak** mint végrehajthatónak özv. **Zombory Józsefné, Zombory Borbála és József** végrehajtást szenvedők elleni 200 frt tökéketelés és **Bartók Rozáliának** 100 frt. **Csötő Jánosnak** 350 frt **Majthényi Andrásnak** 100 frt tőke s jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő, Putnok községben fekvő özv. Zombory Király Borbála, Zombory Borbála és József tulajdonukhoz tartozó putnoki 130. sztkvben foglalt Zseller fundusán fekvő 455. 356. sz. a. házra 224 frt, putnoki 742. sztkvben foglalt váltással terhelt 1451. hrszám alatti szöllőre 196 frt, a dienesfali 284. sztkvben foglalt váltással terhelt 357. hrsz. alatti szöllőre 58 frt, 379, 380. hrsz. alatti szöllőre 118 frtban ezennel megállapított kikialtási árban az árverést elrendelte és hogy a fenebb megjelölt ingatlanok az 1883. évi Június hó 15-ik napján d. e. 10 órakor Putnokon a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alól is eladatni fognak. Árverezni szadékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis a putnoki 130. sztkvben foglalt birtokra 22 frt 40 kr., putnoki 742. sztkvben foglalt birtokra 19 frt 60 kr., a dienesfali 284. sztkvben foglalt 357. hrsz. birtokra 5 frt 80 kr., 369, 370. hrsz. birtokra 36 frt 60 kr., 521. hrsz. birtokra 11 frt 80 kr., készpénzben a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-sa értelmében a bánatpénzek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. tszék mint tkvi hatóság 1883. márczius 27-én

Marton, kir. tszéki elnök.

Hirdetmény.

Szász Coburg Gothai Fülöp Herezeg ő királyi fensége balogvári uradalmához tartozó csobánkai és balogi gazdaságokban találtató 31 db hizó ökor f. é. **április hó 29-én délelőtti 10 óra-kor** az alólírott tisztartóság hivatalos helyiségében Rimaszében zárt ajánlatok mellett el fog adatni.

Felhivatnak ennél fogva a versenyezni kívánók, hogy 600 frt óvadékkal ellátott zárt ajánlataikat a kitézött nap délelőtti 10 órájig a nevezett hivatalnál sziveskedjenek benyújtani, mivel a későbbben érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az eladás egyéb feltételei nevezett tisztartóságnál a mondott határnapig bármikor megtekinthetők.

Kelt Rimaszében, 1883. április 17-én.

A hercegi tisztartóság.

Asztalos- és kárpitos-butor.

Több száz szoba berendezésére legolcsóbb ár mellett mindenkor készletben kapható

STEINBACH SÁNDOR

cs. kir. kizárólag szabadalmazott kárpitos, diszitő és butorgyárosnál BUDAPESTEN,

Ferencz József-tér 6. sz. a. „Európa“ szálloda átellenében. Kiházásitási és nagyobb mérvű berendezéseknél különös árleengedés.

Képes árjegyzék ingyen.

4—5

!Fontos a hölgyközönségnek!

Alólírott teljes tisztelettel hozom a n. é. közönség szives tudomására, hogy folyó ápril hó 16-án nyitottam meg rimaszombatban **losonczy-utca 36. sz. a.** (Danielisz-féle ház)

A „HÖLGYGAZDÁSZATHOZ“

ezimzett

selyem-, szőrüha-, kék- és kartonfestészet és mosó-intézetemet,

hol a legjutányosabb árak mellett, mindenféle férfi és női ruhák szétfejtve és némileg egészben is, továbbá: selyem, bársony, crep, cachemir, szőr, félszőr, luster, baresh stb. szövetek; valamint mindennemű butorkelmék is, bárminő színre festettek, ugyszintén vászon és fehérneműek mangorlása is felvállaltatik. Vidéki megrendelések gyorsan és jutányosan eszközöltetnek.

Fiók-üzlet: Rimaszécs **Csicsur Ferencz** urnál.

Midőn ezen fenti soraimat a n. é. közönség szives tudomására hozni szerezem van, bátorodom szolgálatomat fel- és magamat nagyrabecsült pártfogásukba ajánlani.

Gasko János, festő.

Stelkovics Károly alsó-hangonyi birtokára befogad a legjobb minőségű nyári legelőre 300 drb birkát, a hol alkalmas helyiség is van szállásul.

Értekezhetni a fentebbivel Alsó-Hangonyon.

Dreher Antal-féle KIVITELI PALACZKSEREK

egyedül kaphatók és megrendelhetők csakis

DIETRICH és GOTTSCHLIG-nél Budapesten, vagy DREHER ANTAL-nál Kőbányán.

A nyáron át naponta háromszor friss töltés, a palaczkok töltése céljára eltett, legkitünőbb kiviteli palaczkserereknek.

Ismét eladókat legnagyobb előnyökben és engedélyekben részesítjük.

— Szives tudomásra. —

Azon t. cz. közönséget, mely csak Dreher-féle kiviteli sert fogyaszt, arra figyelmeztetjük, hogy csak azon palaczksererek hamisítatlanságáért és eredetiségeért kezeskedünk, melyeknek vignetéin a „Dietrich és Gottschlig“ név világosan olvasható.

2—10

Hirdetés.

Az idény megnyitával bátor vagyok a t. cz. közönség figyelmét a várgedei vas-tartalmu gyógyforrásra felhívni. Mult évben nem annyira önvétkem, mint gondatlanságom folytán e lapban is megrót rendellenes fürdő kiszolgálát fordulván elő, e tekintetben a köz-birtokosság által ugy a szolgabíró ur mint a járásbíró előtt is felelősségre lettem vonva s megbírságolva, a jövőre nézve pedig a járásbíró előtt egyszéleg a rendes és pontos kiszolgálát tekintetben oly szigorú feltételeket fogadtam el, hogy ezután világos károm nélkül panaszokat nem is szolgáltatathatok, különben is új s megbízható személyzetről gondoskodván jó italok, izletes ételek kiszolgálátása felül, mi ellen panasz eddig nem lehetett, előre is biztosítván, a fürdő kifogástalan kezelését fokozottabb mérvben ellenőrizni szigorú kötelességem lévén, midőn még megemlitem, hogy fürdőorvosról is gondoskodtam, mely tisztet Dr. Lichtschein Adolf ur volt szives elfogadni. Számos látogatásért esdek előre is biztosítva, hogy zavarra oka többé senkinek sem leend.

Borgos Ábrahám, fürdő bérlő.

Ércz- és fakoporsók főraktára

Raktár: Czerencsényi-utca Samarjay József ur házában.



Lakás: Losonczy-utca 16. sz. a (saját ház.)

Alólírott tisztelettel tudatom mindazokkal, kiknek szomoru kötelességük drága halottaikat tisztességes módon eltakarítani, hogy a fentemlített raktárban minden e szakmába vágó tárgyak: ércz- és fakoporsók, (a legdiszesebbtől a legegyszerűbbig), szemfedők, párnák, selyem és perkailepedők, virágok, koszorúk, különféle színű és szélességű koszoru-szalagok, gyász-fátyolok, gyertyák stb. stb. nagy készletben tartatnak és a legjutányosabb árak mellett szerezhetők meg.

Kivánságra temetések teljes elrendezését is felvállalom.

Midőn ezen vállalatommal e vidék egy rég érzett hiányát pótolom ki; tettem ezt azon számtalan felhívásnak következtében, mely évek óta hozzám intéztetett. Ennélfogva felkérem mindazokat, kiknek ily szomoru kötelesség osztályrészül jut, adandó alkalommal megbízásaikkal tiszteljenek meg.

Végül nem mulasztom el felemlíteni, miszerint főtörekvésem oda irányul, hogy t. vásárlóimnak a gyors kiszolgálát mellett jutányos árakat biztosíthassak.

Rimaszombat, 1883. febr. 26.

teljes tisztelettel

16—*

Hollósy József, temetés-rendező.